

2. POGLAVJE

Razumevanje vzrokov najpomembnejših okoljskih sprememb in njihovih vplivov

Ozadje

Po ocenah je Zemlja stara okoli 4,6 milijarde let, prve oblike življenja pa so se pojavile po približno milijardi let. Do nedavnega so bili vzroki za spremembe v naravnem okolju najpogosteje posledica naravnih pojavov in sprememb v klimatskih ciklikih. Od 19. stoletja dalje smo priča hitro razvijajoče se industrializacije. V relativno kratkem obdobju je zaradi človekove aktivnosti prišlo do obsežnih sprememb v našem okolju.

Okolje zajema medsebojni vpliv – interakcijo vseh živih bitij, podnebja, vremenskih razmer in naravnih virov na planetu in njegovi okolici. Lahko bi rekli, da človek za izpolnjeno življenje potrebuje zdravo okolje.

Okoljske spremembe so postale tako očitne in pomembne, da danes vplivajo na zmožnost skupnosti, držav in celotnega sveta, da ohranijo in zagotavljajo ustrezno kakovost bivanja za sedanje in prihodnje generacije. To žalostno stanje je posledica človekovega mačehovskega odnosa do narave – z gospodarskega in tudi z duhovnega vidika. Sathya Sai Baba je rekel: »Človek je danes najbolj razvrednoteno bitje, ki ne pozna svoje veličine in vrednosti.«

Žalostno je, da človek ni razvrednotil le sebe, temveč tudi naravo. Posledice se kažejo v vse večjih socialnih razlikah, vsesplošnem izkoriščanju naravnih virov, v nadvse kritični izgubi biotske raznovrstnosti in v znatnem onesnaževanju zraka, zemlje in vode.

Razumevanje okoljskih sprememb vodi k vrednotenju pomena naravnih habitatov, gozdov, oceanov, ekosistemov, biotske raznovrstnosti in vpliva okolja na zdravje in dobro počutje ljudi. To pomeni, da se zavedamo koristnih vplivov, ki jih prinašajo:

- čista energija in zeleno gospodarstvo,
- zdrava hrana, pridelana po načelih trajnostnega kmetijstva,
- uporaba tehnologij, ki zmanjšujejo onesnaževanje v industriji in transportu,
- preprečevanje odlaganja odpadkov in kemikalij v naravno okolje,
- ohranjanje habitatov prosto živečih živali in biotske raznovrstnosti ter
- obnavljanje gozdov in sajenje dreves.

Podnebne spremembe, izguba biotske raznovrstnosti ter onesnaževanje zraka, prsti in vode v največji meri ogrožajo naravo in življenje samo.

Poročilo Svetovne zdravstvene organizacije (WHO) navaja, da je leta 2016 zaradi posledic, povezanih z okoljem, umrlo 12,6 milijona ljudi, kar predstavlja 23 % vseh umrlih. Pri upoštevanju smrtnosti in invalidnosti poročilo beleži 22-odstotni delež bolezni, nastalih zaradi onesnaženega okolja. Pri otrocih, mlajših od pet let, bi lahko ob odstranitvi okoljskega tveganja zmanjšali umrljivost tudi za 26 %.

Biotska raznovrstnost in raba tal – vzroki in učinki

Ena od posledic rasti svetovnega prebivalstva je potreba po povečanju površin zemljišč za namene urbanizacije, proizvodnje hrane, lesa za gradnjo in drugih naravnih virov, zaradi česar je prišlo do neselektivnega uničenja habitatov in izgube biotske raznovrstnosti v svetovnem merilu.

Če želimo zagotoviti blaginjo vsemu človeštvu, je prednostna naloga preprečiti nadaljnjo degradacijo tal, obnoviti že degradirana tla in tako zavarovati biotsko raznovrstnost ter ohraniti ekosistem, pomemben za življenje na Zemlji.

Poročilo, objavljeno v začetku leta 2018, ki ga je pripravila Medvladna platforma za znanstveno politiko o biotski raznovrstnosti in ekosistemskih storitvah (IPBES), ki ima predstavnike v 129 državah, vsebuje zaskrbljujočo oceno stopnje degradacije tal po vsem svetu. Nekatere ključne ugotovitve so:

- Sedanja degradacija površja Zemlje, ki je nastala zaradi človeškega vpliva, ima negativne posledice na počutje najmanj 3,2 milijarde ljudi in vodi k množičnemu izumrtju številnih vrst. V denarju to pomeni več kot 10 % svetovnega letnega bruto proizvoda zaradi izgube biotske raznovrstnosti in ekosistemskih storitev.
- Brez nujnih in usklajenih ukrepov bo degradacija tal naraščala skladno z rastjo prebivalstva, s preveliko potrošnjo, vse večjo globalizacijo gospodarstva in s podnebnimi spremembami.
- Življenjski slog in visoka poraba v razvitem svetu ter vse večja potrošnja v razvijajočih se gospodarstvih sta prevladujoča dejavnika, katerih posledica je globalna degradacija tal.
- Pravočasna prizadevanja za preprečevanje in zmanjševanje degradacije oz. izboljšanje tal lahko povečajo varnost hrane in vode, bistveno prispevajo k prilagajanju in blažitvi podnebnih sprememb ter zmanjšajo ali preprečijo primere konfliktov in migracij.

Izguba gozdne površine ima negativne posledice na lokalni in tudi na globalni ravni. Drevesa pomagajo ohranjati primerno raven vlage, zagotavljajo senco in življenjski prostor, blažijo temperaturna nihanja, čistijo zrak in dajejo dragoceno sadje in les. Na globalni ravni gozdovi absorbirajo CO₂ in sproščajo kisik ter tako vzdržujejo ravnotežje občutljive zemeljske atmosfere in temperature na Zemlji.

V gozdu živijo številne rastlinske in živalske vrste, ki znatno prispevajo k biotski raznovrstnosti Zemlje.



Po podatkih Svetovne banke smo na Zemlji od leta 1990 do 2016 vsako uro izgubili za 1000 nogometnih igrišč površine gozdov. To je 1,3 milijona kvadratnih kilometrov gozda –

območje, večje od Južne Afrike.

Fitoplankton v svetovnih oceanih ima pri absorpciji CO₂ in shranjevanju ogljika podobno vlogo, kot gozdovi na kopnem. Znanstveniki pravijo, da fitoplankton proizvede polovico kisika, ki ga vdihujemo in zmanjša količino površinskega ogljikovega dioksida. Fitoplankton je temelj oceanske prehranske verige, torej vir življenja v morju in sestavni del zdravega planeta. Podnebne spremembe in spremembe stanja v oceanih povzročajo upadanje fitoplanktona, kar bo po besedah znanstvenikov bolj dramatično vplivalo na ravnotežje v naravi, kot izguba tropskih deževnih gozdov.

(https://www.nature.com/news/2010/100728/full/news.2010.379.html?s=news_rss)

Če želimo kar se da zaščititi vegetacijo na kopnem in v oceanih, moramo razumeti, kaj jo ogroža. Podnebnim spremembam lahko kljubujemo tudi s pogozdovanje in sajenjem dreves, kjerkoli je to mogoče. To tudi dobrodejno vpliva na lokalnem nivoju in prispeva k biotski raznovrstnosti. Pomembno je odkriti alternativne in za vse življenjske oblike neškodljive načine zadovoljevanja potreb človeštva.

Sathya Sai Baba: *"Zaradi alarmantnega krčenja gozdnih površin se je znatno povečala količina ogljikovega dioksida v ozračju. Zdravilo za nastalo situacijo je intenzivno pogozdovanje, sajenje dreves in zaščita že obstoječih dreves."* SSS, 26: 3, 21. januarja 1993

Onesnaženje – vzroki in učinki

V poročilu Programa Združenih narodov za okolje (UNEP) 2017 z naslovom "Ustvarimo zdrav planet" je zapisano, da je onesnaževanje stalno prisotno in vztrajno, ter da ima znaten vpliv na zdravje ljudi in ekosistemov. Ocenjujejo, da približno 19 milijonov ljudi letno umre prezgodnje smrti, ki nastopi kot posledica človekovih škodljivih vplivov na okolje, nastalih ob črpanju naravnih virov, potrebnih za proizvodnjo in potrošnjo (Ramaswami in dr., 2016).

Onesnaženje zraka

Onesnaženost zraka vpliva na zdravje in počutje ljudi. V zadnjem času predstavlja najpomembnejše okoljsko tveganje. Onesnaževalci zraka so odgovorni za približno eno tretjino vseh smrtnih žrtev zaradi kapi, kronične bolezni dihal in pljučnega raka ter četrtno vseh smrti zaradi srčnega infarkta. Zaradi slabe kakovosti zraka letno umre okoli 6,5 milijona ljudi. Onesnažen zrak zmanjšuje kakovost življenja, slabša produktivnost in sposobnost učenja ter negativno vpliva na rastline in živali.

Svetovna zdravstvena organizacija (WHO) v svojem poročilu iz leta 2016 z naslovom "Onesnaževanje zraka v okolju: ocena globalne izpostavljenosti in obremenitve zdravja" navaja, da je onesnaževanje zraka – tako zunanega, kot v zaprtih prostorih – največje okoljsko tveganje za zdravje, odgovorno za približno enega od devetih umrlih letno. Prav tako navaja, da le ena od desetih oseb živi v kraju, ki ustreza smernicam WHO za kakovost zraka, ki so celo manj stroge od standardov za čist zrak v številnih razvitih državah.



V poročilu UNEP 2017 je bilo ugotovljeno, da so glavni viri onesnaženja zunanjega zraka emisije fosilnih goriv, nastale pri zgorevanju premoga, nafte in zemeljskega plina za energijo in toploto, emisije v prometu (zlasti pri dizelskem gorivu), industrijske peči, namenski požigi v kmetijstvu, ogrevanje na trda goriva v gospodinjstvih in sežiganje odpadnih materialov, kot so plastika in baterije.

K onesnaženju pripomorejo tudi individualna kurišča in kerozinske svetilke, požari v naravi, krčenje gozdov in širjenje puščave.

Različni viri onesnaževanja zraka imajo številne učinke na zdravje ljudi, na ekologijo in na ekosisteme. Na primer, emisije prometa in emisije, nastale pri proizvodnji energije, dražijo pljuča. Kisli dež lahko škoduje ljudem, živalim in pridelkom ter negativno vpliva na ribe, rastline in druge vodne živali, ko se zaradi povečanih vrednosti dušika v vodah poveča tudi cvetenje alg na vodnih površinah.

Težke kovine iz prometa (zlasti svinec), industrijskih virov, onesnaženih območij in nenadzorovanega sežiganja odpadkov zavirajo nevrološki razvoj. Imajo tudi negativen vpliv na živčni, prebavni in imunski sistem, pljuča in ledvice. Težke kovine povečujejo toksičnost v prehranski verigi, s posledičnim zmanjšanjem razpoložljive hrane zaradi kontaminacije. (Pruss-Ustun in dr., 2016).

Ozon v prizemni plasti nastaja zaradi kemične reakcije izpustov, ki jih oddajajo avtomobili, elektrarne, industrijski kotli, rafinerije, kemične tovarne in drugi viri, s sončno svetlobo. Ozon v ozračju škodljivo učinkuje na ljudi in okolje.

Ni naključje, da stopnjo onesnaženja zraka uporabljajo kot merilo ekološko trajnostnega razvoja. Spodbudno je, da so že izvajani ukrepi in programi za zmanjševanje onesnaženosti zraka učinkoviti. Tehnologija, ki omogoča zmanjšanje onesnaževanja zraka na sprejemljivo raven, že obstaja. Treba je spremeniti družbene in gospodarske vrednote ter prevrednotiti naš odnos do narave. Moralno in etično obnašanje, ki temelji na univerzalnih človeških vrednotah, lahko s prostovoljnimi akcijami učinkovito zmanjša onesnaževanje zraka.

Onesnaženje tal

Onesnaženje tal je degradacija zemeljske površine in prsti. Je predvsem posledica krčenja gozdov, nenačrtovane širitve mest, slabih kmetijskih praks, neprimernega ravnanja s trdnimi odpadki ter industrijskih, vojaških in rudarskih dejavnosti. Nenadzorovano odlaganje

odpadkov, ki vsebujejo težke kovine, strupene organske spojine, farmacevtske izdelke in druge kemične odpadke, uničuje tla in prst ter ogroža ljudi in prosto živeče živali.

Globalne ocene kažejo, da je najmanj milijon ljudi letno nenamerno zastrupljenih zaradi prekomerne izpostavljenosti neustrezni uporabi pesticidov (UNEP, 2013). Kmetijske kemikalije in pesticidi resno ogrožajo živa bitja in zdravje ekosistemov.

Onesnaženje tal močno vpliva tudi na prosto živeče živali, ki so zaradi izgube naravnega habitata in zalog hrane prisiljene iskati nov življenjski prostor, medtem ko nezmožnost prilagajanja novemu okolju vodi v smrt in večje tveganje za izumrtje vrste.

Pridelki in rastline, gojene na onesnaženih tleh so kontaminirani in lahko povzročijo bolezen in smrt. Dolgotrajna izpostavljenost takšni prsti lahko povzroči prirojene bolezni in težko ozdravljive kronične zdravstvene težave. Pesticidi v hrani povzročajo rak, neplodnost in reproduktivne bolezni pri ljudeh. Pesticidi so tudi vzrok izumiranja čebel, drugih žuželk in metuljev, plazilcev, ptic in sesalcev, kar povzroča motnje v življenjskih ciklih in neravnovesje v naravi.



Prispevek farmacevtskega onesnaževanja se odraža v pretirani uporabi antibiotikov v živinoreji, ki je pripeljala do povečane protimikrobne odpornosti pri ljudeh ter do novih, odpornih sort mikropopulacij v prsti, ki negativno vplivajo na njeno rodnost in na živinorejo.

Onesnaževanje pokrajin z vojaškimi operacijami je velik globalni problem, še posebej na bivših vojnih področjih, kjer neaktivirana eksplozivna sredstva, predvsem zakopane mine, vsako leto pohabijo in ubijejo veliko ljudi.

Onesnaževalce prsti dež spere v podzemne vode, reke in v oceane, kjer povzročajo pomembne spremembe v vodnih ekosistemih in ogrožajo zdravje ljudi. Umetna gnojila in ostale kemikalije, ki jih uporablja kmetijstvo, onesnažujejo vodne površine, rezultat pa je razcvet modro-zelenih alg, ki ustvarjajo strupene toksine.

Onesnaževanje vode

Dve tretjini našega planeta pokriva voda, vendar je sveže pitne vode, ki jo najdemo v rekah, jezerih, mokriščih in v podtalnicah, skupno manj kot 1 %. Čista, sveža pitna voda igra osnovno vlogo v človeškem življenju, v okolju, družbi in ekonomiji in je nepogrešljiva za

življenje na našem planetu.

Vodne površine so pod velikim pritiskom onesnaževanja iz urbanih okolij, kmetijskih odtokov, goznih posekov, neočiščenih odpadnih voda in težkih kovin iz rudarskih in industrijskih odplak. Po ocenah prek 80 % odpadnih vod teče v okolje brez kakršnega koli čiščenja. Več kot 58 % bolezni, ki povzročajo drisko, nastane zaradi neustreznega dostopa do čiste pitne vode in sanitarij (Pruss-Ustun *in dr.* 2016).

Oceani in njih obalne vode so zelo onesnaženi z odpadki in onesnaževali, ki pridejo tja s kopnega v obliki deževnice iz urbanih okolij, kanalizacije, industrijskih, kmetijskih in rudniških odplak (Jambeck *in dr.* 2015) ter od ladijskega prometa, ribolova in predelave rib, naftnih vrtin in ostalih aktivnosti na morju.

Čeprav je prek 3,5 milijarde ljudi odvisnih od oceanov kot edinega vira prehrane, vanje mečejo odpadke in spuščajo odpadne vode, ker je tako lažje in ceneje.



Tri četrtine odpadkov, ki končajo v morju, predstavlja plastika (UN Environmental Programme and International Solid Waste Association 2015); med 4,8 in 12,7 milijonov ton plastičnih odpadkov konča vsako leto v morju zaradi nemarnega in neustreznega upravljanja z odpadki (Jambeck *in dr.* 2015). Dodatna grožnja biodiverziteti in morskim ekosistemom so onesnaževanja s hranili in radioaktivnimi odpadki, ki vrženi ali spuščeni v oceane dodatno prispevajo k onesnaževanju.

Rezultati tega so spremembe v ekosistemih, izguba vodne biodiverzitete, zmanjšana sposobnost razmnoževanja, grožnja zdravju ljudi in živali, širjenje vodnih bolezni, kopičenje onesnaževal v prehranski verigi vodnih živali. Najbolj neposreden vpliv vodnega onesnaževanja občutijo organizmi in rastline, ki tam živijo, posebej dvoživke.

Poročilo Programa Združenih narodov za okolje (UNEP) pravi, da se v reke in morja spušča prek 2 milijona ton odpadkov dnevno, kar povzroča širjenje bolezni in trajno škodo ekosistemom. Poročilo prav tako pravi, da če ne bomo ukrepali sedaj, bodo oceani do leta 2050 vsebovali več plastike kot rib (vir: <https://www.unenvironment.org/>)

Po poročilu Svetovne zdravstvene organizacije (WHO):

- 844 milijonov ljudi nima niti osnovnega dostopa do pitne vode, od tega jih je 159 milijonov odvisno od površinskih voda;
- po vsem svetu vsaj 2 milijardi ljudi uporabljata pitno vodo iz izvirov, okuženih z iztrebki;

- Onesnažena voda povzroča bolezni, kot so driska, kolera, griža, tifus in otroška paraliza. Zaradi driske od pitja onesnažene vode po ocenah vsako leto umre 502.000 ljudi.

Klimatske spremembe

Podnebje vpliva na življenje na Zemlji in ga močno sooblikuje. Spremembe klimatskih pogojev ne vplivajo samo na ljudi, ampak tudi na zdravje, delovanje in preživetje ekosistemov in celotnih vrst. Na zemeljsko klimo, ki se dolgoročno odraža v vremenskih pojavih, vpliva kompleksno medsebojno delovanje sonca, oceanov, zemlje, atmosfere, oblakov, rastlin, človeških aktivnosti itn.

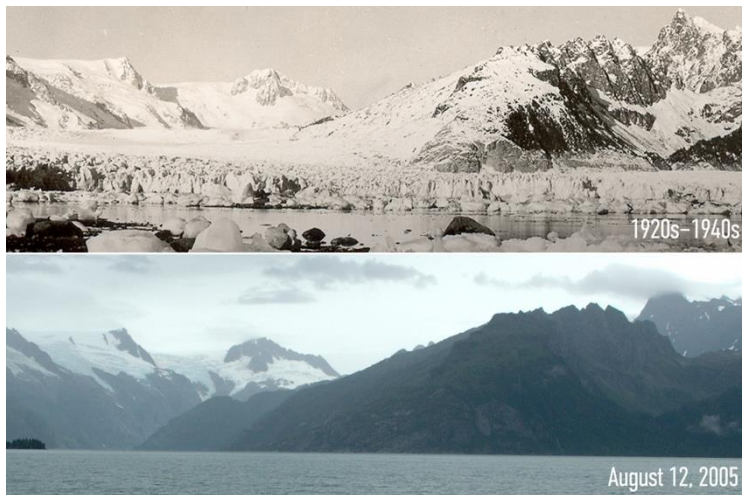
Tako kot sonce s svojimi žarki ogreva oceane, zemljo in atmosfero, tako toplogredni plini pomagajo Zemljinemu površju, da ostaja toplo in primerno za življenje. To imenujemo naravni vpliv tople grede.

Čeprav se je zemeljska klima v zgodovini že zelo spremenila, se je od 20. stoletja dalje ozračje začelo bistveno hitreje segrevati. Ni naključje, da smo v tem času prepoznali znatne spremembe v okolju, vključno s povečanjem temperature v oceanih in na kopnem, zmanjšanjem velikosti ledenih plošč ter večine ledenikov, dviganjem morske gladine, spremembami regionalnih vremenskih vzorcev itd. Zdaj je znanstveno sprejeto, da imajo človeške dejavnosti znaten vpliv na podnebje, zlasti ker te dejavnosti povečujejo količino treh pomembnih toplogrednih plinov v ozračju: ogljikovega dioksida, metana in dušikovega oksida. Ti plini v ozračju zadržujejo toploto in z višanjem temperature povečajo naravni učinek tople grede, kar posledično povzroča tako imenovano "globalno segrevanje" ali "podnebne spremembe".

Ogljikov dioksid je največji povzročitelj globalnega segrevanja. Sprošča se predvsem z izgorevanjem fosilnih goriv za proizvodnjo električne energije, transport, industrijsko energijo in toploto za komercialno in gospodinjstvo rabo. Poleg tega so fluoroogljikovodiki, ki se večinoma uporabljajo za hlajenje in klimatizacijo, močni toplogredni plini.

Človeške dejavnosti, kot so spuščanje kemikalij v ozračje, zmanjševanje gozdnih površin na planetu in hitro širjenje kmetijskih in industrijskih dejavnosti, sproščajo ogromne količine ogljikovega dioksida v ozračje in vplivajo na ravnovesje podnebnega sistema. Sečnja dreves in odstranjevanje naravnega rastja za kmetijstvo in živinorejo sta poglavitna dejavnika, saj se s tem zmanjšuje zmožnost absorpcije ogljikovega dioksida.

Če bodo emisije toplogrednih plinov še naprej rasle s pospešeno hitrostjo, pričakujejo, da se bo do leta 2100 globalna povprečna temperatura zraka dvignila za okoli 4°C v primerjavi s sredino 19. stoletja. Takšen scenarij bi imel za posledice precejšnje vplive na proizvodnjo hrane, ogroženo bi bilo preživetje milijonov ljudi v revnejših skupnostih, povzročil bi izgubo številnih vrst, vplival na zdravje ljudi, povečal ekstremne vremenske razmere, ki bi izjemno prizadele ljudi, njihove domove, industrijo itd. Zaradi podnebnih sprememb so že sedaj opazni učinki na okolje: polarni led se krči, ledeniki so se zmanjšali, raven morja je narasla in bolj pogosti so daljši, intenzivnejši vročinski valovi. Orkani in podobne nevihte bodo verjetno postali močnejši – kar bo vplivalo na zmogljivost čistilnih naprav za odpadne vode in količino čiste pitne vode, povečalo se bo tveganje, da bodo ljudje izpostavljeni različnim onesnaževalom – in tudi sušna obdobja bodo postala bolj pogosta.



Vir ZDA Geološka raziskava/NASA

Najbolj neposreden vpliv podnebnih sprememb in onesnaženosti zraka je povezan s temperaturami segrevanja in povečanjem pogostosti, trajanja in razsežnosti vročinskih valov. Ti imajo pomemben vpliv na ljudi, živalstvo, življenje v morju ter na rastline in včasih vplivajo na preživetje celotnih živalskih in rastlinskih vrst.

Pri toplejših temperaturah bo večja verjetnost škodljivih vplivov na dostop do: hrane, vode, zemljišč, surovin in energije. To bo vse bolj vodilo do škodljive konkurenčnosti in konfliktov med narodi in državami. Med drugim se bo povečala tudi stopnja smrtnosti. Vse to bo vplivalo na zdravje ljudi, biotsko raznovrstnost, gospodarsko stabilnost in nacionalno varnost.

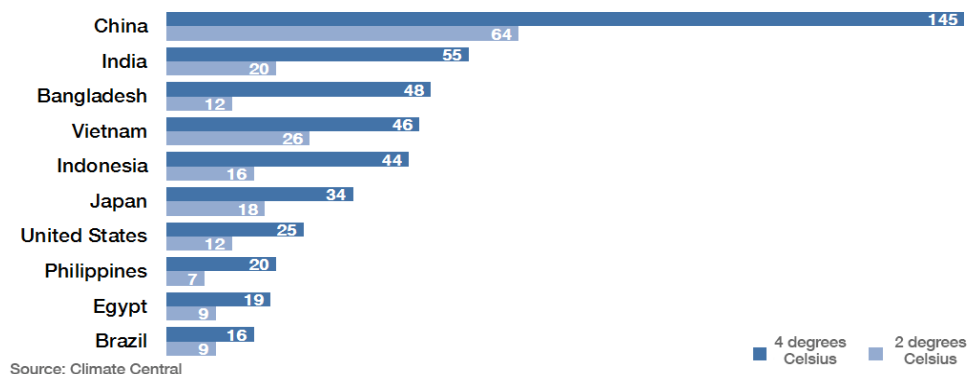
Na letni ravni se bo na mnogih lokacijah občutno povečalo število toplotnih valov in hkrati se bodo verjetno skrajšala obdobja hudega mraza. Izpostavljenost ekstremni vročini lahko privede do toplotnega udara in dehidracije ter srčno-žilnih, dihalnih in nevroloških bolezni. Ponavadi so najbolj prizadeti mlajši otroci, nosečnice, starejši odrasli in ljudje z nekaterimi zdravstvenimi težavami.

Ob segrevanju oceanov se zaradi taljenja ledenih plošč in ledenikov ter termičnega širjenja tople morske vode dviguje nivo gladine. Povečuje se erozija in degradacija obale ter nevarnost potopitve obalnih skupnosti, objektov in nasipnih pregrad. Morska voda, ki se premika proti nizko ležečim zemljiščem, onesnažuje obalne pritoke sveže vode in povečuje slanost sladkovodnih virov, ki jih uporabljajo za pitno vodo in kmetijstvo. Znanstveniki iz neprofitne organizacije Climate Central ocenjujejo, da 275 milijonov ljudi po vsem svetu živi na območjih, ki bodo sčasoma poplavljeni zaradi povprečnega povišanja globalnih temperatur za 3°C.

Višanje morske gladine povečuje tveganje poškodb za domove in zgradbe zaradi bolj pogostih poplav, tajfunov, orkanov ter ostalih neviht. Predvidevajo, da bi povišanje gladine za komaj dva metra nad sedanjo morsko gladino samo v ZDA povzročilo za več kot 1 bilijon dolarjev premoženjske škode na objektih, ki jim sedaj grozijo poplave. Diagram prikazuje, katere države bodo najbolj ogrožene zaradi dvigovanja morske gladine.

Which countries are most in danger from rising sea levels?

Total 2010 population (millions) below median locked-in sea level rise, based on different warming levels



Katere države so najbolj ogrožene zaradi dviga morja?

Število ogroženih ljudi (v milijonih) zaradi dviga morja na podlagi različnih temperatur (2010)

Vir: Climate Central

Povprečna količina letnih padavin se bo verjetno zmanjšala, vendar bodo na določenih območjih intenzivnejše, sušna obdobja pa bodo pogostejša in dolgotrajnejša. To bo spremenilo distribucijo in razpoložljivost sladke vode, kar bo zmanjšalo enakopraven dostop do vode za ljudi in pridelke.

Med najnevarnejše prenosljive bolezni spadajo bolezni, kateri prenešalci so komarji, klopi in bolhe. Ti prenašalci lahko širijo kužne patogene, kot so virusi in bakterije, z živali na ljudi. Spremembe v temperaturah in padavinah ter ekstremni dogodki lahko povečajo pogostost in geografski obseg nalezljivih bolezni, povezanih s podnebjem, kot so malarija, vročinska bolezen denga in bolezni, ki se prenašajo s klopi.

Zaradi podnebnih sprememb so rastline in živali na kopnem in v oceanih podvržene spremembam in porazdelitvam življenjskih ter selitvenih ciklusov. Po podatkih Svetovne fundacije za varstvo rastlin in živali lahko pogostejše in intenzivnejše suše, nevihte, vročinski valovi, dvigovanje morske gladine, taljenje ledenikov in segrevanje oceanov neposredno vplivajo ter škodujejo živalim in uničujejo njihov življenjski prostor. Brez odločne in resne podnebne politike lahko na nekaterih nezaščitenih območjih izgubimo polovico vseh živečih vrst.

Težava je tako pereča, da se Center za biotsko raznovrstnost boji, da svet trenutno doživlja najhujšo obliko izumiranja vrst od izginotja dinosavrov pred 65 milijoni let, pri čemer vsak dan izumre na desetine vrst!

Človeštvo ima tehnologijo in sredstva, s katerimi bi lahko upočasnilo stopnjo slabšanja podnebnih sprememb. Vendar jih je mogoče uporabiti le, če obstajajo razumevanje, harmonija in sodelovanje med narodi sveta, kar bi posledično vodilo do izdelave globalnega akcijskega načrta. Potrebna je duhovna podlaga za takšno ukrepanje s skupnimi vrednotami sočutja za človeka in naravo. Nesebičnost pred sebičnostjo in sodelovanje pred konkurenco!

Ekonomski stroški

Onesnaževanje povzroča znatne gospodarske stroške, ki posledično vplivajo na zdravje ljudi, izgubo produktivnosti, visoke stroške zdravstvenega varstva ter izjemno škoduje ekosistemom. Ocenjujejo, da so bili leta 2015 stroški onesnaževanja zraka v zaprtih prostorih in na prostem okoli 5.322 milijard ameriških dolarjev, stroški onesnaževanja s kemikalijami

pa približno 480 milijard ameriških dolarjev. Stroški onesnaženja zaradi splošnih odpadkov so znašali 216 milijard ameriških dolarjev. Vse to so blage ocene.

Skupna vrednost gospodarskih izgub, ki so posledica dogodkov, povezanih s podnebnimi spremembami, od leta 1990 naprej vztrajno narašča. V letu 2016 je znašala 129 milijard ameriških dolarjev, od tega je 99 % nezavarovanih gospodarskih izgub v državah z nizkimi dohodki. Nujno je treba zmanjšati odvisnost od fosilnih goriv kot vira energije ter naše skupne emisije ogljikovega dioksida v ozračju.

Onesnaževanje ima lahko negativen vpliv in nesorazmerno obremenjuje ljudi. Zlasti prizadene revne in ranljive, kot so starejši, otroci in invalidi ter vpliva na njihove pravice do zdravja, vode, hrane, življenja, bivališča in razvoja.

“Človeško življenje bo izpolnjeno le, ko bo vzpostavljeno ekološko ravnovesje. Ravnovesje v človeškem življenju in ravnovesje v naravi sta enako pomembna.” Vir: Sathya Sai govori, št. 33, 15. poglavje, 25. septembra 2000